



รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(นายบัญชา เดชเจริญศิริกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ)



โดย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของร่างกฎหมาย	1-1
1. ชื่อร่างกฎหมาย	1-1
2. หลักการและเหตุผล	1-1
3. ผู้เสนอร่างกฎหมาย	1-1
ส่วนที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น	2-1
1. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น	2-1
2. ตารางเปรียบเทียบร่างกฎหมาย	2-2
3. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย	2-3
4. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น	2-4
5. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น	2-4
6. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น	2-5
ส่วนที่ 3 รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย	3-1
1. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมาย	3-1
2. ความสอดคล้องของร่างกฎหมาย	3-2
3. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ	3-6
4. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น	3-7
5. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย	3-8
6. ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (CORRUPTION)	3-13
7. การกำหนดให้มีระบบอนุญาตอนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่	3-14
8. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ	3-14
9. บทกำหนดโทษ	3-14
10. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย	3-14
ส่วนที่ 4 การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย	4-1
ภาคผนวก QR CODE เอกสารที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	

บทสรุปผู้บริหาร

ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในทุกตำบล หมู่บ้าน เช่น การปราบปรามยาเสพติด ปัญหาคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาภัยพิบัติและโรคระบาดร้ายแรง ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เป็นกลไกกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหามิให้เกิดการลุกลาม ซึ่งการทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในทุกพื้นที่ ตำบล หมู่บ้าน จึงเป็นคนที่ส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังเสริมสร้างความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยเทศบาลบางส่วนยังส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและสารวัตรกำนัน ไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ในทุกตำบล หมู่บ้าน จึงสมควรให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและสารวัตรกำนัน ในกรณีที่ท้องถิ่นใดได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร และในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครก็ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เช่นเดิม

จากการรับฟังความคิดเห็นที่กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการดูแลพื้นที่ การป้องกัน การปกป้องประชาชนในพื้นที่ได้ทันต่อสถานการณ์อย่างท่วงที และสามารถนโยบายนโยบายของภาครัฐมาสู่ประชาชนได้รวดเร็ว สามารถผลักดันนโยบายการทำงานของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการอำนวยความสะดวก โกล่เกลี่ยประนีประนอม จัดการระงับปัญหาความขัดแย้งหรือข้อพิพาท ในท้องที่ และรับเรื่องร้องทุกข์หรือความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการของรัฐบาล นอกจากนี้ ในบางท้องที่ที่ได้มีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้ว แต่อาจยังไม่มีเครื่องมือเท่าที่ควร จึงควรให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน สามารถเข้าใจบริบทในพื้นที่เป็นอย่างดี ถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ รวมทั้งเพื่อเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่จะเข้ามาดำเนินการและช่วยเหลือในพื้นที่ รวมทั้งประสานงานและปฏิบัติหน้าที่ไปด้วยกันได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกกับประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ ไม่คุ้มค่า นอกจากนี้การยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ มีความเป็นชุมชนเมืองค่อนข้างสูง และอาจสร้างความสับสน หรือความขัดแย้งทางอำนาจและการทำงาน กับนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่และการให้บริการประชาชน รวมทั้งอาจเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณของประเทศโดยไม่จำเป็น ดังนั้น ควรให้คณะกรรมการชุมชนที่เทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครแต่งตั้งจากการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนมาดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนและเป็นตัวกลางในการประสานงานกับเทศบาลเพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยมีข้อคิดเห็นว่า ปัจจุบันเทศบาลก็มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องทำในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและหลายแห่งมีการนำระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานประกอบกับในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมือง ประกอบกับมีหน่วยบริการของรัฐที่ดูแลช่วยเหลือประชาชนอยู่แล้ว รวมทั้งสภาพความเป็นเขตเมืองของพื้นที่ที่เทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร สามารถใช้กลไกอื่นที่มีความเหมาะสมกว่าให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน

ส่วนผลกระทบทางเศรษฐกิจในประเด็นเกี่ยวกับค่าตอบแทนกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน พบว่ามีเพียงรายการเดียวในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีจำนวนถึง 27,755.7344 ล้านบาท เกินกว่าครึ่งของรายการบุคลากรภาครัฐ และยังมีค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุจำนวน 409.6620 ล้านบาท จึงถือว่ากรมการปกครองเป็นส่วนราชการที่มี “ค่าตอบแทนบุคคลที่ปฏิบัติงานให้ราชการ” สูงมากที่สุดของกระทรวงมหาดไทย จึงว่าเป็นโจทย์ใหญ่ที่ต้องทบทวนการจัดโครงสร้างว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้รายจ่ายบุคลากรอยู่ในระดับมาตรฐาน โดยเฉพาะภารกิจใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการได้ก็ควรลดขนาดโครงสร้างและอัตรากำลังของกรมการปกครองลงด้วย

ด้านผลกระทบต่อสังคม จะส่งผลกระทบเป็นอย่างมากกับการปกครองในพื้นที่ที่มีการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติราชการที่ไม่ต่อเนื่องและไม่ชัดเจน จึงควรมีมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องของผู้ทำหน้าที่แทนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน



รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของร่างกฎหมาย

1. ชื่อร่างกฎหมาย “ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

☐ กฎหมายใหม่

☒ แก้ไขเพิ่มเติม

☐ ยกเลิก

2. หลักการและเหตุผล

2.1 หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

(1) การห้ามมิให้ใช้กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ที่มีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร (ยกเลิกมาตรา 4)

(2) การสิ้นสุดอำนาจหน้าที่เฉพาะในเขตที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร (ยกเลิกวรรคสองของมาตรา 12)

(3) อำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรีและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นที่ยกฐานะเป็นเทศบาล (ยกเลิกมาตรา 48 เตรีสดี)

2.2 เหตุผล

โดยที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ถือเป็นกลไกสำคัญ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในทุกตำบล หมู่บ้าน เช่น การปราบปรามยาเสพติด ปัญหาคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาภัยพิบัติและโรคระบาดร้ายแรง ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าวในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน อันถือเป็นราชการส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะแตกต่างจากการบริหารสาธารณะที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มีการบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนั้น การทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในทุกทุกพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน จึงเป็นคณะส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังเสริมสร้างความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยเทศบาลบางส่วนยังส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ในทุกตำบล หมู่บ้าน ดังนั้น เพื่อให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มาดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

3. ผู้เสนอร่างกฎหมาย

☒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

☐ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายบัญชา เดชเจริญศิริกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

1. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในทุกตำบล หมู่บ้าน เช่น การปราบปรามยาเสพติด ปัญหาคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาภัยพิบัติและโรคระบาดร้ายแรง ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน อันถือเป็นราชการส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะแตกต่างจากการบริหารสาธารณะที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มีการบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนั้น การทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในทุกพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน จึงเป็นคณะส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังเสริมสร้างความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยเทศบาลบางส่วนยังส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ในทุกตำบล หมู่บ้าน ดังนั้น เพื่อให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มาดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร

โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครแล้ว เมื่อพ้นกำหนด 1 ปีนับแต่วันที่ให้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะ ห้ามแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในท้องถิ่นนั้น และให้บรรดาบุคคลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันให้พ้นจากตำแหน่งและหน้าที่เฉพาะในเขตท้องถิ่นนั้น สำหรับกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลสิ้นสุดอำนาจหน้าที่เฉพาะในเขตที่ได้เปลี่ยนแปลงนั้นเมื่อพ้นกำหนด 1 ปีนับแต่วันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลใช้บังคับเป็นต้นไป

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ โดยร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ให้ยกเลิกมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ให้ยกเลิกการห้ามมิให้ใช้กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนที่บัญญัติถึงการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน (ร่างมาตรา 3)

2. ให้ยกเลิกวรรคสองของมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ให้ยกเลิกการสิ้นสุดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในเขตที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร (ร่างมาตรา 4)

3 ให้ยกเลิกมาตรา 48 เติวสติ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ให้ยกเลิกการให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน (ร่างมาตรา 5)

2. ตารางเปรียบเทียบร่างกฎหมาย

พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546	ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
มาตรา 4 เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครแล้ว ห้ามมิให้ใช้กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนที่บัญญัติถึงการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถื่นนั้น และให้บรรดาบุคคลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่งและหน้าที่เฉพาะในเขตท้องถื่นนั้น ในเขตเทศบาลตำบลใด ถ้าหมดความจำเป็นที่จะต้องมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือสารวัตรกำนัน ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา	มาตรา 3 ให้ยกเลิกมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546
มาตรา 12 ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 การเปลี่ยนชื่อเทศบาลหรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ให้กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย ในกรณีที่เป็นการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถื่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลตามความในวรรคหนึ่งสิ้นสุดอำนาจหน้าที่เฉพาะในเขตที่ได้เปลี่ยนแปลงนั้นเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลใช้บังคับเป็นต้นไป	มาตรา 4 ให้ยกเลิกวรรคสองของมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546	ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
มาตรา 48 เตรีสติ เมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลแล้ว ให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน บรรดาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือกฎหมายอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่เทศบาลตำบลใดมีทั้งนายกเทศมนตรีและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ให้บุคคลดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือกฎหมายอื่นในเขตเทศบาลตำบลตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"	มาตรา 5 ให้ยกเลิกมาตรา 48 เตรีสติ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย

1) ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

1. กรมการปกครอง
2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2) ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม

1. สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย
2. สมาคมนักปกครองแห่งประเทศไทย
3. สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย
4. สมาคมเทศบาลนครและเมือง

3) ผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

ประชาชนทั่วไป

4. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับการให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร (มาตรา 4)
2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับการยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรีที่ทำหน้าที่กำนัน และผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาล และให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีอำนาจหน้าที่ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร (มาตรา 5)
3. ท่านเห็นว่าการไม่ให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในทุกเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครตามพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีปัญหาหรือไม่อย่างไร และการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร
4. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

5. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

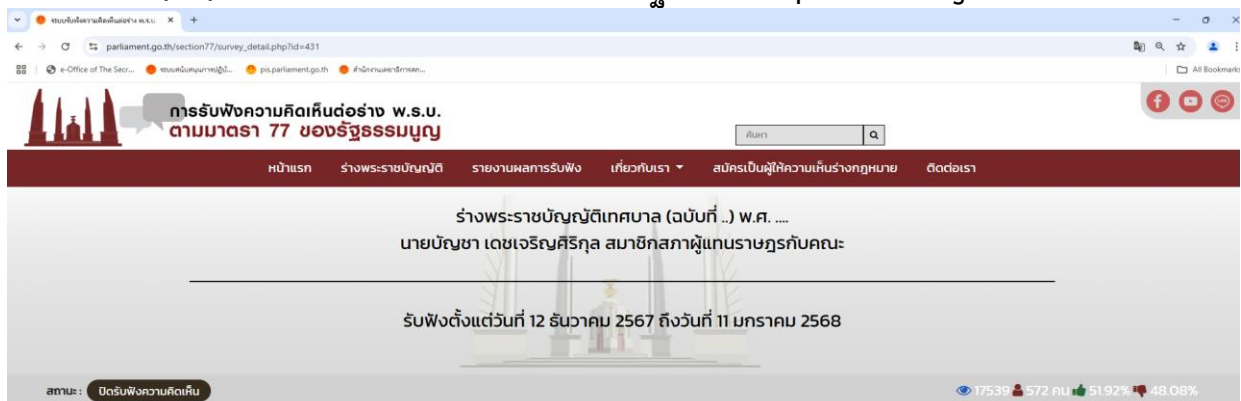
5.1 กรอบระยะเวลาดำเนินการสำหรับการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน โดยมีกรอบระยะเวลาดำเนินการสำหรับการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม 2567 ถึง วันที่ 27 มกราคม 2568 รวมระยะเวลา จำนวน 30 วันทำการ และจัดทำรายงานผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จภายใน 45 วันทำการ ตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2568 ถึงวันที่ 1 เมษายน 2568

5.2 วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(1) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภาและส่งประเด็นไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง



(1.1) ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม 2567 ถึงวันที่ 11 มกราคม 2568 รวมระยะเวลา จำนวน 30 วัน

(1.2) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

(1.3) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

1. กรมการปกครอง
2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
3. สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย
4. สมาคมนักปกครองแห่งประเทศไทย
5. สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย
6. สมาคมเทศบาลนครและเมือง

(2) การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่น

-

6. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

6.1 ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

(1) จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th โดยมีผู้เข้าชมจำนวน 15,354 คน และมีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 600 คน

1. เพศ

ชาย จำนวน 415 (69.17%)

หญิง จำนวน 185 (30.83%)

2. อายุ (ปี)

20 หรือต่ำกว่า จำนวน 9 (1.50%)

21 - 30 จำนวน 46 (7.67%)

31 - 40 จำนวน 109 (18.17%)

41 - 50 จำนวน 185 (30.83%)

51 - 60 จำนวน 211 (35.17%)

61 ขึ้นไป จำนวน 40 (6.67%)

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า จำนวน 43 (7.17%)

มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน 242 (40.33%)

ปริญญาตรี จำนวน 211 (35.17%)

สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 104 (17.33%)

4. อาชีพ

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	จำนวน 194 (32.33%)
ข้าราชการบำนาญ	จำนวน 15 (2.50%)
ค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว	จำนวน 61 (10.17%)
เกษตรกร	จำนวน 211 (35.17%)
รับจ้าง	จำนวน 57 (9.50%)
นักเรียน/นักศึกษา	จำนวน 13 (2.17%)
อื่น ๆ โปรดระบุ	จำนวน 49 (8.17%)

5. ท่านเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินี้ในฐานะใด

กรรมการปกครอง	จำนวน 238 (39.67%)
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	จำนวน 27 (4.50%)
สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย	จำนวน 82 (13.67%)
สมาคมนักปกครองแห่งประเทศไทย	จำนวน 2 (0.33%)
สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย	จำนวน 12 (2.00%)
สมาคมเทศบาลนครและเมือง	จำนวน 2 (0.33%)
ประชาชนทั่วไป	จำนวน 237 (39.50%)

6. ท่านเห็นสมควรให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านเป็นกฎหมายหรือไม่

- เห็นด้วย	จำนวน 297 คน (49.50%)
- ไม่เห็นด้วย	จำนวน 275 คน (45.83%)
- ดออกเสียง	จำนวน 28 คน (4.67%)

(2) จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ที่ได้แสดงความคิดเห็นมีจำนวน 2 หน่วยงาน ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสมาคมเทศบาลนครและเมือง

6.2 ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง สรุปได้ดังนี้

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับการให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร (ร่างมาตรา 4)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วยให้ยังคงมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันต่อไปเพราะท้องถิ่นไม่ได้ดูแลแบบเต็มที่เหมือนผู้นำชุมชน - อำนาจและหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นที่กับอำนาจของท้องถิ่นกำหนดไว้แตกต่างกันและบริบท - การยกเลิกย่อมเป็นผลให้องคาพยพการทำงาน	- ควรยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันทั้งหมด เพราะทำงานซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - ไม่มีความจำเป็น สภาพสังคมเปลี่ยนเป็นชุมชนที่มีความเป็นเมืองไม่ควรต้องไปเพิ่มภาระขั้นตอนให้ประชาชน

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ของการบริหารราชการส่วนภูมิภาคได้รับผลกระทบต่อการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ระดับย่อยมีปัญหาได้ เห็นควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไว้คงเดิม เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เป็นกลไกสำคัญในการดูแลพื้นที่ การป้องกัน ปกป้องประชาชนในพื้นที่ได้ดี - การดูแลบ้านเมืองเป็นหน้าที่ของทุกคน หากมอบหมายภารกิจที่ชัดเจนกับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่โดยตรงจะสะดวกและแก้ปัญหาได้ทันการณ์ ซึ่งปัจจุบันยาเสพติดมีเกือบทุกพื้นที่ของประเทศ จึงเห็นควรมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อดูแลในพื้นที่ - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันก็ยังคงเป็นกำลังสำคัญในการทำงานกับชุมชน และเข้าถึงประชาชนมากที่สุด มีความใกล้ชิดและมีข้อมูลเชิงลึกของชาวบ้าน ซึ่งปัจจุบันบุคคลเหล่านี้จะต้องมีความรู้ มีการศึกษาที่ดี มีสัมมาคารวะมากกว่านักการเมืองท้องถิ่น - เพราะกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นคนในพื้นที่นั้น ๆ รู้ถึงความเดือดร้อนของประชาชน จึงต้องมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ให้การแก้ไขดูแล และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชน - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีอยู่ทุกพื้นที่ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเทศบาลระดับใดก็ควรปรับแก้ให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและมีความจำเป็นที่จะต้องมีในท้องถิ่นเพื่อดูแลประชาชนได้ทั่วถึง เพราะทำงานคนละด้าน เนื่องจากกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในฝ่ายปกครอง ดูแลรักษาทุกข์สุขความเป็นอยู่ ส่วนเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลอยู่ในฝ่ายบริหาร - กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับสนองนโยบายของทุกกระทรวงจากรัฐบาล - อยากให้คงมีไว้เพื่อดูแลความเรียบร้อยในการปกครองเพื่อป้องกันและแก้ไขการดูแลความเรียบร้อยสงบของชุมชน - เนื่องจากกำนันและผู้ใหญ่บ้านจะคอยเป็น	- การปกครองท้องถิ่นคือให้ประชาชนมีอำนาจในการกำหนดนโยบายมีงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ตนเอง - มีสำนักงานตำรวจแห่งชาติดูแลความสงบเรียบร้อยของประชาชน ดังนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงหมดความจำเป็นและสิ้นเปลืองงบประมาณ - เกิดความซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการชุมชนทำให้การปฏิบัติงานราชการขัดกัน - ไม่ควรมีกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลทุกระดับ - เทศบาลได้พัฒนาท้องถิ่นที่ตัวเองให้เป็นชุมชนเมืองแล้ว ความสำคัญของคนเปลี่ยนไปแล้ว ไม่อยากร่วมในวิธีการสั่งจากบนลงล่างเหมือนแบบเก่าแล้ว ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ ไม่คุ้มค่า ไร้ประสิทธิภาพ - ท้องถิ่นมีคณะกรรมการชุมชนมาปฏิบัติหน้าที่ในส่วนนี้ได้เป็นไปตามหลักการปกครองตนเอง - ปัจจุบันการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำได้ดีมากแล้ว หากให้เพิ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอีกจะทำให้เกิดการทับซ้อนในการบริหาร และวาระการดำรงตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้านก็ไม่สมเหตุผล - ในเขตเทศบาลควรเป็นหน้าที่ของเทศบาลในการดูแลประชาชนในพื้นที่ จึงไม่ต้องมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน - กฎหมายมีวัตถุประสงค์ให้ท้องถิ่นสามารถปกครองและดูแลตัวเองตามความต้องการของท้องถิ่นและคนในพื้นที่ ซึ่งร่างกฎหมายนี้จึงทำลายเจตนารมณ์ดังกล่าว - การเพิ่มเติมหรือให้มีการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกิดความซ้ำซ้อน ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่คุ้มค่าเชิงภารกิจภาครัฐ สิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดิน และร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้แก้ไขปัญหาชุมชนสังคมในเชิงธรรมาภิบาลแต่ประการใด - ต้องกระจายอำนาจในการพัฒนาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และลดความซ้ำซ้อนหน่วยงานเพิ่มบุคลากรท้องถิ่นให้มาก รวมทั้งลดบุคลากรส่วนภูมิภาคให้มากที่สุด

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้ประสานงานราชการให้ลูกบ้าน หากมีความเดือดร้อนจะหาผู้ช่วยเหลือไม่ได้ ถ้าจะไปขอความช่วยเหลือจากนายเทศมนตรีก็เข้าถึงยากลำบาก - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ตามลักษณะปกครองท้องที่ ส่วนเทศบาลตามการปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถช่วยกันดูแลและพัฒนาในหมู่บ้านได้ จึงไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน - กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถติดต่อได้ง่ายและสะดวกในการดูแลประชาชนในพื้นที่ ซึ่งต่างกับนายกเทศมนตรีมีเพียงคนเดียวและมีพื้นที่ที่รับผิดชอบจำนวนมากจึงไม่สามารถดูแลลูกบ้านได้อย่างทั่วถึง - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เข้าถึงเหตุการณ์ของชาวบ้านและรู้ทันเหตุการณ์ที่ดีกว่าและสามารถให้การช่วยเหลือทันต่อเหตุการณ์ และสามารถระงับเหตุร้ายต่าง ๆ ได้เร็วกว่าเจ้าหน้าที่ - เพราะสามารถช่วยเหลือและประสานงานกับทางราชการได้เป็นอย่างดี เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ยังมีบทบาทในการดูแลความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และผลักดันนโยบายการทำงานของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ - ประธานชุมชนไม่เหมือนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงยังคงให้มีตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่อไป - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เป็นคนดูแลพื้นที่ทั้งหมด ทั้งครัวเรือนและประชากร ไม่ว่าจะทำอะไรในพื้นที่ เช่น ถนน การร้องเรียน การช่วยเหลือติดต่อหน่วยราชการ การช่วยเหลือหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้าถึงประชาชนได้เร็ว ข้อมูลประชาชนความเป็นอยู่ และมีความใกล้ชิดกับคนในหมู่บ้าน จึงควรมีต่อไป - ควรให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เหมือนเดิม เพราะการยกเลิกไปในช่วงหลายปีที่ผ่านมาทำให้เห็นปัญหาและช่องโหว่ในพื้นที่ ขาดคนกลางที่จะประสานงาน	- เป็นร่างกฎหมายที่รวมศูนย์อำนาจ ไม่ใช่การกระจายอำนาจ - ไม่เห็นด้วย เพราะในเขตเทศบาลมีระบบบริหารท้องถิ่นชัดเจนการนำตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกลับมาทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับอำนาจและหน้าที่ของท้องถิ่น เพิ่มภาระงบประมาณ อีกทั้งยังมีสมาชิกสภาเทศบาลดูแลประสานงานในพื้นที่และทำให้มีตำแหน่งงานซ้ำซ้อน - การเลือกมีการซื้อเสียง ไม่มีวาระการดำรงตำแหน่งทั้งที่มาจากการเลือก ซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองงบประมาณ หมดความจำเป็นในพื้นที่ที่เป็นลักษณะชุมชนเมือง - เป็นการแก้ไขกฎหมายถอยหลังเข้าคลอง เมื่อบ้านเมืองพัฒนาไปเป็นเทศบาลแล้ว อำนาจและหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกิดความซ้ำซ้อน จึงทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหมดความจำเป็น - ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ เนื่องจากเทศบาลเมืองมีกรรมการชุมชนที่ช่วยเหลือและให้บริการประชาชนก็เพียงพอแล้ว - บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว เทศบาลได้ใช้อำนาจและปฏิบัติแทนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้ว การให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน จะทำให้เกิดการซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น - การบริการและบริหารมีนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลแล้ว จึงไม่จำเป็นและเกิดการซ้ำซ้อนกับหน้าที่เทศบาล - ในเขตเทศบาลมีหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่อยู่แล้ว การมีอยู่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ จะทำให้เกิดการใช้อำนาจ และการจัดบริการสาธารณะที่ซ้ำซ้อนกัน ประกอบกับเป็นการใช้งบประมาณที่เพิ่มขึ้นทั้งในส่วนเงินค่าตอบแทนรายเดือน สิทธิ สวัสดิการต่าง ๆ - หน้าที่ซ้ำซ้อนกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการเพิ่มภาระงบประมาณด้านบุคลากรของประเทศ ควรส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า - เทศบาลเมืองและเทศบาลนครมีความเป็นเมือง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
กับกับภาครัฐ - ควรให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ - ประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ปฏิบัติงานได้ไม่เท่ากับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาจจะเกี่ยวข้องข้อกับเรื่อง ค่าตอบแทนที่คณะกรรมการชุมชนไม่มีค่าตอบแทน การทำงานในการอำนวยความสะดวก การพัฒนาชุมชน การประสานงานกับส่วนราชการ จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควรเหมือนผู้ใหญ่บ้าน - การเปลี่ยนแปลงจากเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร เป็นการขยายตัวของการจัดเก็บภาษีและสถานะเศรษฐกิจ ซึ่งมีแตกต่าง ปัญหาด้านความมั่นคง นอกจากนี้ขยายตัวของเมืองย่อมนำมาสู่ปัญหาความมั่นคงที่มากขึ้น - กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรู้จักครอบครัวหรือนิสัยของลูกบ้านทุกคนว่าบุคคลแต่ละคนในครอบครัวของลูกบ้านตัวเองว่ามีลักษณะพฤติกรรมและนิสัยอย่างไร ถ้าไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ขาดข้อมูลของแต่ละบ้านทำให้ไม่ได้ข้อมูลเชิงลึกและทั่วถึง (เว็บไซต์) - เห็นด้วยกับการให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมือง เนื่องจากบางท้องที่ได้มีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้ว แต่ยังมีความเจริญที่แตกต่างกัน บางแห่งอาจยังไม่มีมีความเจริญเท่าที่ควร การที่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนสามารถเข้าใจบริบทในพื้นที่เป็นอย่างดี ถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ เพื่อเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่จะเข้ามาดำเนินการและช่วยเหลือในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลนครนั้น เป็นพื้นที่ที่มีความเจริญแล้ว ย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และ	และมีความหนาแน่นในชุมชนสูงมาก เห็นว่าผู้ใหญ่บ้าน กำนันก็ไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือได้ปล่อยให้มีการกระจายอำนาจต่อไป ไม่ควรเอาท้องที่เข้าไปแทรกแซง - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ควรมีในพื้นที่เมือง เพราะสร้างความแตกแยก ควรลดเวลาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เหลือ 3 ปี - ชุมชนมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคมมีการศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านก็หดหายไปสมควรยกเลิกเพื่อประหยัดงบประมาณและลดความขัดแย้งระหว่างท้องถิ่นกับท้องที่ - ควรเดินหน้าแก้ไขปัญหา การแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ไม่ถูกต้อง เป็นการเพิ่มปัญหามากกว่า ควรส่งเสริมความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจให้มีการลด เลิก และยุบราชการส่วนภูมิภาค เพื่อให้ให้เข้าซ้อน และถ่วงความเจริญส่วนท้องถิ่น - การเสนอกฎหมายควรพัฒนาไปข้างหน้าไม่ใช่กลับไปกลับมา ควรจะกระจายอำนาจไม่ใช่กลับมารวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในตำแหน่งนานจน 60 ปี บางคนไม่ปฏิบัติหน้าที่ก็ไม่สามารถปลดได้ เมื่อเมืองพัฒนาเป็นเทศบาลนครเทศบาลเมืองแล้ว ไม่ควรมีตำแหน่งเหล่านี้ - ตำแหน่งเหล่านี้สะท้อนการปกครองแบบรัฐรวมศูนย์ ซึ่งขัดต่ออุดมการณ์กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอีกทั้งปฏิเสธไม่ได้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทเป็นหัวคะแนนให้กับการเมืองแบบบ้านใหญ่ ซึ่งขัดต่อการเดินหน้าไปสู่ประชาธิปไตยสากล - ด้านผลกระทบ 1.1 ระบบบริหารเชิงพื้นที่แบบหมู่บ้านฯ มีความทับซ้อนกันแบบชุมชนเมือง อาจทับซ้อนในการบริหาร และเป็นภาระงบประมาณ 1.2 ไม่เหมาะสมในด้านบริบทของชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่น มีหลากหลาย และมีการย้ายถิ่นฐานอยู่ตลอด(เว็บไซต์)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สารวัตรกำนันในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น)	

ข้อเสนอแนะ

- กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนและเป็นที่ยอมรับให้กับประชาชนในการติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตหมู่บ้าน และกำกับดูแลเรื่องของยาเสพติด หากไม่ห้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สมาชิกสภาเทศบาลมีบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้นกว่าปัจจุบันและให้ครอบคลุม ซึ่งจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายและส่งเสริมให้ตัวแทนประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติงานได้ครอบคลุม

- ควรมีวาระแค่ 4 ปี และเกษียณอายุ 60 ปี

- หากมีผู้นำชุมชนที่ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน ก็ควรกำหนดให้มีเฉพาะตำแหน่งผู้นำชุมชน แต่หากหมู่บ้านใดไม่มีผู้นำชุมชนก็ให้คงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านไว้ ส่วนตำแหน่งกำนันและแพทย์ประจำตำบลจะมีหรือไม่ก็ได้เนื่องจากแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน มีผู้นำอยู่แล้ว

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับการยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรีที่ทำหน้าที่กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาล และให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีอำนาจหน้าที่ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร (ร่างมาตรา 5)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย ควรแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมไปถึงท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณ ให้ท้องถิ่นในการบริหารจัดการปัญหาด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น - กำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลได้ครอบคลุมทุกมิติมากกว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - นายกเทศมนตรีคนเดียว ไม่สามารถดูแลลูกบ้านได้อย่างทั่วถึง เขตเทศบาลแสดงว่าพื้นที่ใหญ่หรือมีคนหนาแน่นการมีผู้ใหญ่บ้านกระจายอยู่ทุกหมู่บ้านเหมือนเดิม ก็จะช่วยให้เทศบาลทำงานได้ดีขึ้นด้วยชาวบ้านมีที่พึ่งมีคนเป็นตัวแทนไปบอกปัญหาต่าง ๆ ด้วย - นายกเทศมนตรีติดต่อยาก เข้าถึงยาก ทำให้ประชาชนขาดประโยชน์ในสิ่งที่พึงได้ตามสิทธิประสานงานยาก ต่างจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เข้าถึงง่าย	- เทศบาล มีทั้งบุคลากร และงบประมาณสามารถดำเนินการได้ ตามอำนาจหน้าที่ - การปกครองท้องถิ่นคือ การมอบอำนาจให้ประชาชนกำหนดนโยบายพัฒนาพื้นที่ตนเอง เพราะท้องถิ่นมีงบประมาณของตนเองให้ประชาชนมีส่วนร่วม ส่วนท้องถิ่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นำนโยบายมาจากส่วนกลาง การคืนอำนาจกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ การยึดอำนาจประชาชนกลับไปสู่ส่วนกลาง คือ การถอยหลังลงคลอง - ควรเพิ่มอำนาจนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดีกว่า เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ทำตัวไม่เหมาะสมและขัดขวางการบริหารของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล - เทศบาลเมืองกับนครเป็นเทศบาลใหญ่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่สามารถบริหารจัดการได้ เทศบาลจึงได้มีคณะกรรมการชุมชนคอยช่วย เมื่อมีคณะกรรมการ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
บริการประชาชนได้ตรงจุด รวดเร็ว. - แต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน ควรมีผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้านเพื่อเป็นตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านสำหรับการประสานงานไปยังหน่วยงานต่าง ๆ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการ บริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชัดเจน ตามกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ - เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านยังมีบทบาทในการดูแลความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และยังจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ผลักดันนโยบายการทำงานของรัฐบาลและส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการต่างๆให้แก่ประชาชน (เว็บไซต์) - เห็นด้วยกับการยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรีที่ทำหน้าที่กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาล และให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีอำนาจหน้าที่ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนครตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐที่มอบหมายให้ ประกอบกับนายอำเภอสามารถใช้อำนาจดำเนินการได้อยู่แล้ว เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของภารกิจและการปฏิบัติราชการ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น)	ชุมชนแล้วจึงไม่จำเป็นต้องมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะทำงานซ้ำซ้อนกัน - ควรยุบกำนัน ผู้ใหญ่บ้านฯ ตั้งแต่เทศบาลตำบลขึ้นไป เนื่องจากงบประมาณของประเทศจะได้นำมา มอบให้กับคนจนและพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ และเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานท้องถิ่น - ควรให้อำนาจนายกเทศมนตรีเป็นผู้กำหนด ในการพัฒนา การดูแลความสุข สงบ เรียบร้อยในพื้นที่ จะได้ไม่ซ้ำซ้อนกัน - เทศบาล ไม่ควรมี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปฏิบัติหน้าที่ควรเป็นของเทศบาลนั้น ๆ - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ควรมีในพื้นที่เมือง เพราะสร้างความแตกแยก ควรลดเวลาดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เหลือ 3 ปี - เป็นการทำงาน ซ้ำซ้อน และเป็นภาระงบประมาณแผ่นดิน - เนื่องจากนายกเทศมนตรีมีวาระในการดำรงตำแหน่ง หากชาวบ้านไม่ชอบสามารถเปลี่ยนได้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป แต่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่จน 60 ปี ไม่พัฒนา เมื่อประชาชนไม่พอใจการปฏิบัติงานการเปลี่ยนคนใหม่ทำได้ยาก - เมื่อเมืองพัฒนาแล้วก็ควรมอบอำนาจให้นายกเทศมนตรีเป็นคนดำเนินการ เพราะเทศบาลเมือง/นคร มีเจ้าหน้าที่เพียงพอในการทำงาน ไม่จำเป็นต้องมีกำนัน/ผู้ใหญ่อีกต่อไป - การมีนายกเทศมนตรีเป็นการให้อำนาจในการปกครองตนเองของประชาชน ไม่จำเป็นที่จะต้องมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน ทำให้งานซ้ำซ้อน เป็นปัญหาสำหรับประชาชนที่จะติดต่อเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่มีการนั้นกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรี - ประเทศเราควรมีระบบเดียวคือระบบการปกครองท้องถิ่นกระจายอำนาจ อบต. เทศบาล อบจ. กรุงเทพฯ พัทยา ไม่เพียงต้องมีบุคลากรซ้ำซ้อนและเสียงบประมาณภาษีประชาชนมากเกินไป ควรต้องยกเลิกระบบกำนันผู้ใหญ่บ้าน เอรายายตรงนี้ไป

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	พัฒนาประเทศดีกว่า - เทศบาลมีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองอยู่แล้ว เช่น ระบบ CCTV ฯลฯ และมีหน่วยบริการของรัฐ เช่น ตำรวจ โรงพยาบาล ที่ดูแลช่วยเหลือประชาชนอยู่แล้ว ทั้งมีการเพิ่มประสิทธิภาพของเมืองตามชื่อเทศบาลซึ่งมีความหนาแน่นของประชากร ผู้คนต่างไม่รู้จักกัน มีการย้ายถิ่นฐานอยู่ตลอด และมีการจัดตั้งชุมชนและกรรมการชุมชนอยู่แล้ว ทั้งยังมีหน่วยบริการของรัฐเป็นการเฉพาะในทุกด้าน จึงไม่จำเป็นต้องมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจมีความซ้ำซ้อนและขัดแย้ง (เว็บไซต์)

3. ท่านเห็นว่าการไม่ให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในทุกเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครตามพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีปัญหาหรือไม่อย่างไร และการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

- ควรให้คณะกรรมการชุมชนเป็นผู้ดำเนินการแทน และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่อีกทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีวาระที่นานเกินไปและสิ้นเปลืองงบประมาณ
- การปกครองท้องถิ่นเป็นการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการออกแบบพัฒนาบ้านเมืองตนเอง ดังนั้นการไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะดีที่สุด และเกิดความซ้ำซ้อนและไม่มีความจำเป็น
- เห็นควรให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในทุกเขตเทศบาลเมือง
 - มีปัญหาในการปฏิบัติงานก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน
 - ไม่ควรมีกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลทุกระดับ เพราะมีการเลือกคณะกรรมการชุมชนมาทำหน้าที่ดูแลประชาชนในพื้นที่เทศบาลได้ และเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกัน
 - ระบบกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ ระบบโบราณที่ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างความเจริญแก่ประเทศได้ จากการพิสูจน์มาแล้วเกือบร้อยปี ไม่คุ้มค่า ไม่มีประสิทธิผลที่ยั่งยืน และไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้
 - ควรยกเลิกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาลทุกแห่ง
 - ต้องใช้งบประมาณเพิ่มมากขึ้น
 - จะเป็นการเพิ่มเติมปัญหามากกว่าเดิมเพราะการบริหารส่วนท้องถิ่นจะใช้ความเห็นของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ
 - ท้องถิ่นมีความเป็นเมือง มีหน่วยงานดูแลทั้งฝ่ายปกครอง ฝ่ายรักษาความสงบแล้ว ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงไม่มีประโยชน์และสิ้นเปลืองงบประมาณ รวมทั้งซ้ำซ้อนอำนาจหน้าที่กับหน่วยงานอื่น
 - ขัดกับหลักการปกครองท้องถิ่น ซึ่งควรให้คณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่ตรงส่วนนี้ได้ โดยต้องตรากฎหมายให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการชุมชนเหมือนกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

- ถ้าให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พ้นจากตำแหน่ง ต้องมีปัญหาแน่นอน เนื่องจากประชาชนจะเข้าถึงกับผู้นำชุมชนมากกว่าตำแหน่งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล
- แพทย์ประจำตำบลไม่มีความจำเป็นและซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
- บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะเทศบาลเมืองดีอยู่แล้ว
- เป็นการสร้างปัญหาใหม่ให้แก่ท้องถิ่นทั่วไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการกระทำอันขัดหลักการกระจายอำนาจ
- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน พร้อมรับใช้ประชาชนและรับนโยบายจากทางรัฐเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาในชุมชนต่อไป
- ในเขตเทศบาลควรเป็นหน้าที่ของเทศบาลในการดูแลประชาชนในพื้นที่ ไม่ต้องมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งควรกระจายอำนาจให้เทศบาลต่าง ๆ มีอำนาจมากขึ้นรวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย
- กฎหมายนั้นอาจมีความล้าสมัยไปจากพัฒนาการปัจจุบันไปบ้าง แต่ไม่ได้เป็นเหตุผลในการตรากฎหมายฉบับนี้แน่นอน
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันไม่มีปัญหา
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม มีปัญหาและสามารถแก้ไขได้ด้วยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
- ปัญหาจะเกิดขึ้นในระดับผู้ปฏิบัติ และผลกระทบจะเกิดขึ้นแก่ประชาชน ถ้าหากพื้นที่ใดไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ความทุ่มเทในการแก้ไขปัญหา การเข้าถึงพื้นที่ การเข้าถึงความทุกข์ร้อนของประชาชนจะส่งผลกระทบในการเข้าถึงพื้นที่และหน้าที่อย่างรวดเร็วเหมือนกับผู้นำฝ่ายปกครองกลุ่มนี้ จึงควรให้มีอยู่ของตำแหน่งนี้ทำให้ประชาชนมีที่พึ่งพาและใกล้ชิดกับพวกเขามากที่สุด
- ควรแก้ไขกฎหมายให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ทุกเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร
- ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน จะได้มีบทบาทในการดูแลประชาชนในทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง
- ถ้าไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาในการรักษาความสงบเรียบร้อยได้
- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถนำนโยบายจากทุกกระทรวงมาให้ชาวบ้านได้รับรู้และทั่วถึง
- มีปัญหาสร้างความขัดแย้งสร้างความแตกแยกเป็นภาระงบประมาณแผ่นดินและเป็นการรวมอำนาจ
- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถช่วยเสริมการทำงานด้านความมั่นคงกับหน่วยงานรัฐได้ดีกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการบังคับบัญชาที่ชัดเจนกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้สามารถนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้ดีกว่าผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กรมการปกครองจะกระจายอำนาจหน้าที่ออกมาให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ประสานงานความช่วยเหลือในชุมชนในหมู่บ้าน ถ้าไม่มีบุคคลเหล่านี้ความร่วมมือในชุมชน หรือหมู่บ้านก็จะไม่เกิดขึ้นและสร้างปัญหา จึงควรมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพื่อการสื่อสารติดต่อได้ง่าย
- การที่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เพื่อช่วยงานท้องถิ่นอีกด้านในด้านปกครองป้องกันและประสานงานทางราชการกับประชาชน และจะช่วยให้สังคมน่าอยู่ปลอดภัยห่างไกลยาเสพติด ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ

- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รู้ปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี เพราะนายกเทศมนตรีคนเดียว ไม่สามารถดูแลลูกบ้านได้อย่างทั่วถึง

- ควรมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลเมืองด้วย เพราะทุกภาคส่วนสามารถให้ความร่วมมือกันด้วยดีตลอดมา

- ประชาชนต้องรอให้ส่วนราชการเปิดทำการ 08.00 น. แต่หากมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านชาวบ้านไม่ต้องรอขอความช่วยเหลือให้ราชการเปิดทำการ

- เทศบาลเมืองและเทศบาลนครเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญค่อนข้างมาก เทศบาลเมืองและเทศบาลนครมีความพร้อมในการจัดการบริการสาธารณะรวมถึงการดูแลประชาชนในเขต จึงไม่มีความจำเป็นที่จะมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอีกต่อไป หากกฎหมายให้มีอาจส่งผลต่อความขัดแย้งของนักการเมืองท้องถิ่นกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้

- เห็นควรให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลหรือสารวัตรกำนันในทุกเทศบาล เพราะประชาชนในเขตเมืองมีวิถีชีวิตต่างจากเขตนอกเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องมีในเขตเทศบาลทุกประเภท และการเข้าถึงประชาชนยังจำเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในการประสานงานในด้านต่าง ๆ

- พระราชบัญญัติที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีปัญหา เพราะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่

- ควรยกเลิกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำแหน่งระดับท้องถิ่น ซึ่งซ้ำซ้อนกับตำแหน่งนายกเทศมนตรี

- สมควรให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันเป็นกลุ่มเดียวที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน และสามารถนำปัญหาของประชาชนให้หน่วยงานราชการเพื่อแก้ไขให้เข้าถึงส่วนกลาง หรือรัฐบาล

- ด้วยบริบทปัจจุบัน ไม่เชื่อมั่นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีประสิทธิภาพดำเนินงานตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

- มีปัญหาการปกครองไม่ทั่วถึง ควรให้มีกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อไป

- การไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีปัญหามากไม่มีใครดูแลประชาชนได้ใกล้ชิดเหมือนกำนันผู้ใหญ่บ้านเท่าที่ผ่านมา

- ไม่ควรมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในทุกเขตเทศบาล ซึ่งการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่เป็นการแก้ปัญหา เพราะปัญหาไม่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน ตรงกันข้ามถ้าเสนอแก้ไขตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเกิดปัญหามากมาย ไม่ก่อเกิดประโยชน์กับบ้านเมือง

หากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ผ่านและบังคับใช้จะทำให้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและอำนาจในการบริหารของนายกเทศมนตรีกับอำนาจในการดูแลความสงบเรียบร้อยของราษฎรในหมู่บ้านไม่เหมือนเดิมและไม่ทับซ้อนกัน อีกทั้งสองส่วนสามารถบูรณาการกันได้

- ไม่มีปัญหา เพราะท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการได้ทั้งสิ้น

- มีปัญหา เนื่องจากเป็นการสร้างกลุ่มอำนาจในชุมชน และไม่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน

- จะทำให้เกิดระบบบริหารจัดการเชิงพื้นที่ที่ไม่ส่งเสริมต่อหลักการกระจายอำนาจและการให้ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้ และอาจขัดขวางต่อแนวทางการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระทางการบริหารในระยะยาวด้วย

- การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับรูปแบบเทศบาลและตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ใช้บังคับอยู่เพื่อให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ย่อมจะไม่เป็นผลดีต่อการบริหารราชการแผ่นดินในระยะยาว ทั้งยังอาจขัดกับนโยบายกระจายอำนาจ (เรือบไซด์)

- เนื่องจากกฎหมายในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ซึ่งเกี่ยวกับผู้ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 ส่งผลให้เกิดปัญหาในการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งได้เกิดการฟ้องคดีต่อศาลปกครองมาแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองเพชรบุรี คดีหมายเลขดำ ที่ 193/2565 คดีหมายเลขแดง ที่ 189/2567) ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนแก่ผู้ใช้กฎหมาย เห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น)

4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

- ตำแหน่งที่ไม่จำเป็นจึงไม่ควรมี เช่น แพทย์ประจำตำบล หากจะมีก็ควรกำหนดวาระไม่เกิน 5 ปี

- กฎหมายควรพัฒนาไปข้างหน้าไม่ใช่ถอยหลัง และมีใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมือง

- อยากให้คงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันต่อไป โดยร่วมทำงานร่วมกับเทศบาลเมือง

- พัฒนากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีทันสมัยกับโลกปัจจุบัน

- เทศบาลเป็นองค์กรการดูแลอาจจะไม่ทั่วถึง แต่ต้องอาศัยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพื่อที่จะทำงานแบบกระจายอำนาจ

- เป็นฐานของนักการเมืองและข้าราชการ และมุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมือง โดยยังไม่เห็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ

- การให้ท้องถิ่นบริหารงานท้องถิ่นดีมากอยู่แล้ว ส่วนอำนาจของท้องที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นการบริหารที่มีวาระจนถึงอายุ 60 ปี นานเกินไป แต่ภาระงานน้อย ข้ำซ้อนกับองค์กรอื่น และสิ้นเปลืองงบประมาณ

- ควรยกเลิกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้หมดแล้วส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความแข็งแรง และมีมาตรการที่ตรวจสอบให้มีคุณภาพ

- ปัญหาเกิดจากความไม่รอบคอบของกระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครองเองที่ไม่ได้วางแผนอย่างรอบคอบในการทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน สิ้นสุดอย่างเป็นระบบ

- กำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่กับประชาชนแบบญาติ แต่ผู้บริหารท้องถิ่นหรือนักการเมืองอาศัยเสียงประชาชนเพื่อผลประโยชน์

- แม้จะมีการยกฐานะเป็นเทศบาลนครก็ควรดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้เพื่อขับเคลื่อนภารกิจของรัฐบาลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถตอบสนองได้ หรือไม่ยินยอมร่วมกับส่วนราชการขับเคลื่อน เช่น ยาเสพติด แรงงานต่างด้าว เป็นต้น

- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำของหมู่บ้านในทุก ๆ ด้าน สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนที่ได้รับการแก้ไขช่วยเหลือได้ทันท่วงทีจึงจำเป็นต้องมีไว้

- ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาอยู่ในฝ่ายตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ควรปรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันให้เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนสังกัดท้องถิ่นและมีเงินเดือน เพื่อช่วยเหลือประชาชนต่อไป

- การที่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสวดส่องดูแลหมู่บ้านหรือชุมชน ถือว่าเป็นเรื่องที่ดี เพราะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเรื่องไกลเกลี่ยปรองดองกันในหมู่บ้านหรือชุมชน

- ฝ่ายปกครองและฝ่ายท้องถิ่นทำงานคนละส่วนกัน จะมายึดอำนาจให้มีฝ่ายเดียวไม่ได้

- ตัวแทนประชาชนต้องมาจากการเลือกตั้ง มีวาระการดำรงตำแหน่ง ไม่ใช่ถือตามเกณฑ์การเกษียณอายุครบ 60 ปี เป็นวาระการดำรงตำแหน่ง

- ควรมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันต่อไปและสามารถช่วยแก้ปัญหาชาวบ้านได้รวดเร็วกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ยากให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการทุกจังหวัดและยกเลิกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด

- การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อหวังผลทางการเมืองไม่ใช่หลักการประชาธิปไตย

- หากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีประโยชน์คงทำให้ยาเสพติดไม่ระบาดหนักขนาดนี้

- เห็นควรให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีวาระการดำรงตำแหน่ง บางตำแหน่งควรยุบเลิก เช่น แพทย์ประจำตำบล เพื่อมิให้ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

- กำนัน ผู้ใหญ่ควรมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี เนื่องจากเป็นการสร้างอิทธิพลและอำนาจเพื่อข่มเหงรังแกประชาชนที่ไม่ใช่พวกตนเอง

- การปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ได้ใช้งบประมาณ แต่อาศัยการมีส่วนร่วมในหมู่บ้านชุมชน แต่ท้องถิ่นสามารถกำหนดระเบียบผ่านสภาท้องถิ่นได้ สำหรับหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายมาโดยประชาชนเสนอจึงจะแตกต่างจากท้องถิ่น

- ให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลให้กับประชาชน และควรเพิ่มค่าตอบแทนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ให้สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจปัจจุบันด้วย

- เห็นควรให้มีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในทุกเขตเทศบาลทุกระดับและเห็นควรให้มีการบูรณาการทำงานร่วมกันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด

- ควรหาช่องทางกระจายอำนาจ ตรวจสอบและลดการผูกขาดอำนาจหน้าที่ของข้าราชการประจำ (เว็บไซต์)

- ตามที่ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการบริหารราชการของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองนั้น มีข้อคิดเห็นดังนี้

1. การแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารราชการของเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร และต่อการบริหารในภาพรวมของประเทศ ดังนี้

1.1 จะทำให้เกิดระบบบริหารเชิงพื้นที่ในรูปแบบหมู่บ้าน ตำบล ที่จะดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นมาทับซ้อนกับระบบการบริหารรูปแบบชุมชนของเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ที่ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564 ซึ่งอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการบริหารงาน และอาจเป็นภาระด้านงบประมาณโดยไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ชัดเจน

1.2 จะทำให้มีการจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล ขึ้นใหม่ในเขตเทศบาลเมือง หรือเขตเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ซึ่งสภาพพื้นที่ในปัจจุบันมีลักษณะความเป็นเมือง (Urbanization) ที่มีความหนาแน่น

ของบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและประชากรในระดับสูง มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่หลากหลาย และมีการเคลื่อนย้ายของประชากรรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่อยู่ตลอดเวลา เขตการปกครองรูปแบบหมู่บ้าน ตำบล ซึ่งมีความเหมาะสมกับการจัดระเบียบทางการบริหารการปกครองในพื้นที่เขตชนบท น่าจะไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการในพื้นที่แบบนี้

1.3 จะทำให้เกิดการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ขึ้นใหม่ในเขตเทศบาลเมือง หรือเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งอาจสร้างความสับสนหรือความขัดแย้งทางอำนาจและการทำงานที่ไม่ประสานกันกับนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่และการให้บริการประชาชน รวมทั้งอาจเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณของประเทศโดยไม่จำเป็น

2. การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แม้จะอ้างเหตุผลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านการเสริมสร้างความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่เขตเทศบาลที่ปัจจุบันไม่มีหมู่บ้าน ตำบล ด้วยการทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน แต่ข้อเท็จจริงในปัจจุบันเทศบาลก็มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องทำในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและหลายแห่งมีการนำระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น CCTV มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานประกอบกับในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมืองก็ยังมีหน่วยบริการของรัฐ เช่น ตำรวจ โรงพยาบาล ที่ดูแลช่วยเหลือประชาชนอยู่แล้ว นอกจากนี้ด้วยสภาพความเป็นเขตเมืองของพื้นที่เทศบาลนครและเทศบาลเมือง การใช้กลไกอื่นเช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจ หรือ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ฯลฯ น่าจะมีความเหมาะสมกว่า การอ้างเหตุผลดังกล่าวจึงไม่มีความจำเป็นในทางปฏิบัติ อีกทั้งในหลายพื้นที่ของประเทศไทยซึ่งแม้จะยังมีการบริหารพื้นที่รูปแบบหมู่บ้าน ตำบล ในปัจจุบันก็ยังคงประสบปัญหางานด้านการเสริมสร้างความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย

3. การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะทำให้เกิดระบบบริหารจัดการเชิงพื้นที่ที่ไม่ส่งเสริมต่อหลักการกระจายอำนาจและการให้ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้ และอาจขัดขวางต่อแนวทางการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระทางการบริหารมากขึ้นในระยะยาวด้วย (สมาคมเทศบาลนครและเมือง)

ส่วนที่ 3 รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย

1. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมาย

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในทุกตำบล หมู่บ้าน เช่น การปราบปรามยาเสพติด ปัญหาคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาภัยพิบัติและโรคระบาดร้ายแรง ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน อันถือเป็นราชการส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะแตกต่างจากการบริหารสาธารณะที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มีการบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนั้น การทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในทุกพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน จึงเป็นคนละส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังเสริมสร้างความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยเทศบาลบางส่วนยังส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ในทุกตำบล หมู่บ้าน ดังนั้น เพื่อให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มาดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร

โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครแล้ว เมื่อพ้นกำหนด 1 ปีนับแต่วันที่ให้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะ

1. ห้ามแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นนั้น

2. ให้บรรดาบุคคลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน พ้นจากตำแหน่งและหน้าที่เฉพาะในเขตท้องถิ่นนั้น

นอกจากนี้ยังกำหนดให้ในเขตเทศบาลตำบลใด ถ้าหมดความจำเป็นที่จะต้องมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือสารวัตรกำนัน ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนในกรณีที่เป็นการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลสิ้นสุดอำนาจหน้าที่เฉพาะในเขตที่ได้เปลี่ยนแปลงนั้นเมื่อพ้นกำหนด 1 ปีนับแต่วันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลใช้บังคับเป็นต้นไป

ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จึงได้กำหนดให้ท้องถิ่นที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร รวมถึงเทศบาลตำบลที่ได้ยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันไปแล้ว ให้สามารถมีตำแหน่งดังกล่าวได้

นอกจากนี้ ได้มีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 693/2558 เรื่องการพ้นจากตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่ บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เมื่อมีการยกฐานะท้องถิ่น เป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร สรุปได้ดังนี้

เมื่อกฎหมายว่าด้วยเทศบาลซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้ง อำนาจหน้าที่ และการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดว่าเมื่อมีการยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครและพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่ให้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครแล้ว ห้ามมิให้ใช้กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ในส่วนที่บัญญัติถึงการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในท้องถิ่นที่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร และให้บรรดาบุคคลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ต้องพ้นจากตำแหน่งและหน้าที่เฉพาะในเขตท้องถิ่นนั้น บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดมิให้นำกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนที่บัญญัติถึงการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มาใช้บังคับ มิได้บัญญัติให้ยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ แต่อย่างใด ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ จึงยังคงมีอยู่ เพียงแต่ในเขตเทศบาลดังกล่าวไม่อาจนำกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนว่าด้วยการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มาใช้บังคับได้เท่านั้น นอกจากนั้น การพ้นจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ก็เป็นการพ้นไป เพราะกฎหมายกำหนดให้ต้องพ้น มิได้เป็นการพ้นไปเพราะการยกเลิกตำแหน่งแต่อย่างใด

ส่วนบทบัญญัติแห่งมาตรา 3 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 ที่กำหนดว่าการยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะกระทำมิได้ ก็เป็นการห้ามมิให้ผู้ยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้คงมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไว้ในทุกตำบล หมู่บ้านต่อไป โดยผลของบทบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้ บทบัญญัติมาตรา 4 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ที่กำหนดให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิก ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ในเขตเทศบาลตำบลได้ เมื่อหมดความจำเป็นอันใช้บังคับมิได้ เพราะต้องห้ามตามมาตรา 3 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

ด้วยเหตุผลดังกล่าว บทบัญญัติตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ เทศบาลฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติมาตรา 3 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ แต่อย่างใด กฎหมายทั้งสองฉบับยังคงใช้บังคับคู่เคียงกันได้ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวกับ มาตรา 4 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ เท่านั้น ที่ไม่อาจใช้บังคับต่อไปได้

2. ความสอดคล้องของร่างกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 76 วรรคหนึ่ง รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา 249 ภายใต้บังคับมาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน

มาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได้

รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้อย่างเพียงพอ ในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน

กฎหมายตามวรรคหนึ่งและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยกำหนดให้ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นต้องบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชน ไม่ใช่เป็นผู้ปกครองประชาชน และในการปฏิบัติหน้าที่หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกัน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และประชาชนในท้องถิ่นต้องได้รับการจัดทำบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ หรือเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง โดยให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดหลักการปกครอง

ส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและเงื่อนไขในการปกครองตนเองภายใต้หลักการปกครองตนเองที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งการกำหนดหลักการเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญ จะต้องอยู่ภายใต้บังคับ มาตรา 1 ความว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้” ดังนั้นการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษในลักษณะที่เป็นอิสระอย่างเด็ดขาดจากรัฐ จึงกระทำมิได้ เพื่อวางหลักว่าท้องถิ่นใดจะมีรูปแบบการปกครองแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็ต้องดูปัจจัยอื่นประกอบด้วย ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ 1) รายได้ที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บได้ 2) จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และ 3) พื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบและการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะ และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้กำกับดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น รวมทั้งรองรับกับการกระจายอำนาจ

ส่วนการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครอบคลุมการจัดทำบริการสาธารณะโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย ซึ่งสามารถกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นไว้ในกฎหมายลำดับรองต่อไป เพื่อมุ่งหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะประเภททั่วไป หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ โดยมีภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะประเภททั่วไปก็ได้ แต่ถ้าบริการสาธารณะเรื่องใดที่กำหนดในกฎหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้นเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะ กฎหมายจะต้องคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย เนื่องจากปัจจุบันมีการกระจายบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการโดยไม่คำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเองต้องได้รับผลกระทบจากการจัดทำบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ หรือไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง โดยคำนึงถึงรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง และความสามารถที่แตกต่างกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ และแยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัยยัสต์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริต ประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ การอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม รวมทั้งต้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐที่สามารถจูงใจและดึงดูดให้คนดีคนเก่งเข้าร่วมพลังการทำงานที่มีความมุ่งมั่นและมีแรงบันดาลใจในการที่จะร่วมกันพลิกโฉมประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์

โดยประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง

1. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการ ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุข แก่ประชาชน

2. ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนา ในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ การบริหารจัดการภาครัฐมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและ เป็นกลไกสำคัญในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในทุกระดับ มีการจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะยึดโยง กับยุทธศาสตร์ในทุกระดับ มีเป้าหมายร่วมกันทั้งในเชิงประเด็นเชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนาการจัดทำนโยบาย และการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบอย่าง ต่อเนื่อง

1) ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ใช้แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย ความมั่นคงแห่งชาติ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในทุกระดับให้มีเอกภาพและสอดคล้องประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนา ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการประสานความร่วมมือที่หลากหลาย การพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา ระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคส่วนอื่นในสังคม โดยดำเนินการ อย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

2) ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินการคลังของประเทศมีการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบภารกิจในการสนับสนุนและ ไม่เป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ระบบงบประมาณแผ่นดินต้องสอดคล้องกับลักษณะ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติทั้งในลักษณะแผนเชิงยุทธศาสตร์ แผนตามภารกิจและแผนระดับพื้นที่ มีการรักษาวินัยการเงินการคลังภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลัง การพัฒนาระบบการคลังล่วงหน้าระยะ ปานกลางและระยะยาว การปรับปรุงวิธีการงบประมาณให้มีความคล่องตัว สะดวก เหมาะสมกับสถานการณ์ และความเร่งด่วน การใช้จ่ายงบประมาณโปร่งใส เป็นไปตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด และมีแผนเพิ่ม รายได้ของประเทศคู่กับแผนงบประมาณให้เกิดสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่าย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพใน การจัดเก็บรายได้ของรัฐและการปรับปรุงระบบภาษี

3. ภาครัฐมีขนาดเล็กกระทัดรัด เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมใน การพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งมีการถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญและการกระจายอำนาจใน ระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง

1) ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและปรับภารกิจและพันธกิจของ หน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในเชิงบูรณาการ โดยยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น ถ่ายโอนภารกิจให้ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินการ รวมถึงการจัดระบบองค์กรภาครัฐที่แยกแยะบทบาทหน่วยงาน ของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและหน่วยงานผู้ให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและมีการแข่งขัน

ที่เป็นธรรม โดยภารกิจที่ภาครัฐยังจำเป็นจะต้องดำเนินการจะต้องกำหนดให้มีโครงสร้างหน่วยงานที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจที่รับผิดชอบ มีความคุ้มค่า และสามารถขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินการภารกิจที่สำคัญระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงการสนับสนุนให้ชุมชนหรือเอกชนร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ

3) ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล ในการที่จะจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ มีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้มีรูปแบบการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลาย มีระบบภาษีและรายได้ของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม สามารถพัฒนารายได้และทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมในการตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ ประชาชน และความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัยและทุกเพศสภาวะในท้องถิ่น

3. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

การกำหนดให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในเขตเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล ถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคง และปัญหาต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถดำเนินการได้ทั่วถึงและทันทั่วทั้งในทุกระดับ หมู่บ้าน จึงต้องอาศัยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ที่คอยช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนสอดส่องดูแลประชาชนในพื้นที่ในเบื้องต้น ก่อนที่หน่วยงานภาครัฐจะได้เข้ามาดูแลและแก้ไขปัญหาอีกครั้งหนึ่ง เช่น การปราบปรามยาเสพติด ปัญหาคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาภัยพิบัติและโรคระบาดร้ายแรง หรือปัญหาต่าง ๆ อันเป็นกลไกสำคัญในการดูแลและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้านซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะแตกต่างจากการบริหารสาธารณะที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และในการปฏิบัติหน้าที่หน่วยงานของรัฐต้องมีความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และประชาชนในท้องถิ่นต้องได้รับการจัดทำบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ หรือเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง โดยให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” ที่ให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยภาครัฐต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในทุกระดับให้มีเอกภาพและสอดคล้องประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนาหาระหว่างการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการประสานความร่วมมือที่หลากหลายให้มีความคล่องตัว สะดวก เหมาะสมกับสถานการณ์และความเร่งด่วน

นอกจากนี้ ภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสม ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและปรับภารกิจและพันธกิจของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในเชิงบูรณาการ โดยยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น ถ่ายโอนภารกิจให้ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินการ รวมถึงการจัดระบบองค์กรภาครัฐที่แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและหน่วยงานผู้ให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและมีการแข่งขันที่เป็นธรรม โดยบางภารกิจที่ภาครัฐยังจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ จึงต้องกำหนดให้มีโครงสร้างหน่วยงานที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจที่รับผิดชอบ มีความคุ้มค่า และสามารถขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินภารกิจที่สำคัญระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงการสนับสนุนให้ชุมชนหรือเอกชนร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล ในการที่จะจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ รวมทั้งมีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้มีรูปแบบการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลาย เพื่อดำเนินกิจกรรมในการตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ ประชาชน และความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัยและทุกเพศสภาวะในท้องถิ่น

4. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552

มาตรา 3 บรรดาพระราชกำหนดกฎหมายแต่ก่อน บทใดข้อความขัดกับพระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเลิกกฎหมายบทนั้นตั้งแต่วันที่ได้อาศัยพระราชบัญญัตินี้ไป

การยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะกระทำมิได้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 มีความสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ดังนี้

ร่างมาตรา 3 ที่กำหนดให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง และให้มีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือสารวัตรกำนัน ในเขตเทศบาลตำบลที่ถูกยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวไปแล้ว

ร่างมาตรา 4 ที่กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีอำนาจหน้าที่ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมือง

เนื่องจากมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 มีเจตนารมณ์ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหากรณีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่น และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์

ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ เพื่อให้คงมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในทุกตำบล หมู่บ้านต่อไป

5. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภทตามจำนวนประชากรและรายได้ของเทศบาลนั้น ๆ ประกอบด้วย

เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย

เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

เทศบาล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทยปัจจุบัน ซึ่งการปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย มีเทศบาล จำนวน 2,472 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลนคร จำนวน 32 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 199 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 2,241 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5,299 แห่ง การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา จำนวน 2 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2568)¹

ข้อมูลทางปกครอง (มกราคม 2567) ดังนี้²

1. ข้อมูลการปกครองส่วนภูมิภาค (ทำเนียบท้องที่)

1) จำนวนจังหวัด	76	จังหวัด
2) จำนวนอำเภอ	878	อำเภอ
3) จำนวนตำบล	7,255	ตำบล
4) จำนวนหมู่บ้าน	75,142	หมู่บ้าน

2. ข้อมูลการปกครอง (พื้นที่ที่มีอัตรากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ได้ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่)

1) จำนวนจังหวัด	76	จังหวัด
2) จำนวนอำเภอ	877	อำเภอ
3) จำนวนตำบล	7,036	ตำบล
4) จำนวนหมู่บ้าน	74,765	หมู่บ้าน

- ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลสารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แต่งตั้งโดยอาศัยกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

¹ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2567). สรุปข้อมูล อปท. ทั่วประเทศ. สืบค้นจาก <https://www.dla.go.th/work/abt/summarize.jsp>

² กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2567). ข้อมูลพื้นฐานการปกครองท้องที่. สืบค้นจาก <https://multi.dopa.go.th/pab/news/cate9/view46#>

3. ข้อมูลกรอบอัตรากำล้าง (พื้นที่ที่มีอัตรากำล้าง ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ได้ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่)

1) กำล้าง	7,036	อัตรากำล้าง
2) ผู้ใหญ่บ้าน	67,729	อัตรากำล้าง
3) แพทย์ประจำตำบล	7,036	อัตรากำล้าง
4) สารวัตรกำล้าง	14,072	อัตรากำล้าง
5) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	195,711	อัตรากำล้าง
- อัตรากำล้างรวมทุกตำแหน่ง จำนวน 291,584 อัตรากำล้าง		
- ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านรวมกำล้าง จำนวน 74,765 อัตรากำล้าง		

หมายเหตุ

1. จำนวนอำเภอไม่เท่ากับทำเนียบท้องที่ เนื่องจากอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่มีกำล้าง ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ

2. จำนวนตำบลไม่เท่ากับทำเนียบท้องที่ เนื่องจากมีตำบล จำนวน 219 แห่ง ต้องห้ามแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

3. จำนวนหมู่บ้านไม่เท่ากับทำเนียบท้องที่ เนื่องจากมีหมู่บ้าน จำนวน 377 แห่ง ต้องห้ามแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาล และเป็นหมู่บ้านที่มีปัญหาพื้นที่ความมั่งคั่งไม่สามารถเลือกผู้ใหญ่บ้านได้

นอกจากนี้ มีคำพิพากษาศาลปกครองเพชรบุรี คดีหมายเลขดำ ที่ 193/2565 คดีหมายเลขแดง ที่ 189/2567 เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร สรุปได้ว่า นายอำเภอจอมบึงได้แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลเมืองจอมพลโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากสถานะของกำล้าง ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำล้าง และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่เขตเทศบาลเมืองจอมพล ต้องหมดไปด้วยผลของมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 นับตั้งแต่เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีของวันที่ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เปลี่ยนชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลจอมพลและจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองจอมพล ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2563 ซึ่งครบกำหนดหนึ่งปีในวันที่ 21 กรกฎาคม 2564

ศาลปกครองเพชรบุรี พิพากษาเพิกถอนคำสั่งของนายอำเภอจอมบึงที่แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับ และให้ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งและหน้าที่ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด ส่วนคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกครองของประเทศทั้ง 3 ประเทศพบว่า การยกฐานะของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งของ **ประเทศฟิลิปปินส์** มีผลทำให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ สิ้นสภาพไปและก่อให้เกิดหน่วยการปกครองท้องถิ่นอีกประเภทหนึ่งขึ้นมาทำหน้าที่แทนเท่านั้น แต่เมื่อฟิลิปปินส์ไม่มีการบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่อาจมีภารกิจซ้ำซ้อนกันกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นอยู่ภายในพื้นที่เดียวกันแล้ว การยกฐานะจากท้องถิ่นในระดับหนึ่งไปสู่ท้องถิ่นในอีกระดับหนึ่งจึงไม่มีประเด็นปัญหาทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติในทำนองเดียวกันกับในประเทศไทย **ประเทศญี่ปุ่น** มีสถานะเป็นรัฐเดี่ยวมีการจัดโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับการจัดตั้งหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ จัดตั้งขึ้นตามระดับความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ ดังนั้น เทศบาลในระดับล่างสามารถยกฐานะเป็นเทศบาลประเภทที่สูงกว่าได้ตามหลักเกณฑ์ของเทศบาลในแต่ละประเภท

ที่กำหนดไว้ เทศบาลหมู่บ้านจะเป็นเทศบาลที่เล็กที่สุด จะมีหัวหน้าหมู่บ้าน หรือ นายกเทศมนตรีและสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งดำรงตำแหน่ง 4 ปี **ประเทศฝรั่งเศส** จัดโครงสร้างการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแบบ 3 ชั้น คือ ภาค (Region) จังหวัด (Department) และเทศบาล (Commune) นายกเทศมนตรีมี 2 ฐานะ คือผู้บริหารของเทศบาล และตัวแทนของรัฐ จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (1) ในฐานะผู้บริหารของเทศบาล มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานประจำวันของเทศบาลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง การดูแลและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของเทศบาล ตลอดจนการทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ (2) ในฐานะตัวแทนของรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นนายทะเบียนรับแจ้งเกิด แต่งงานและตาย การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและดูแลการเลือกตั้ง การสำรวจสำมะโนประชากร งานบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับกองทัพ การออกใบอนุญาตล่าสัตว์³

จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. กำหนดให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร และกำหนดให้มีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือสารวัตรกำนัน ในเขตเทศบาลตำบลที่ถูกยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวไปแล้ว รวมทั้งกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีอำนาจหน้าที่ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร

5.1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยภาพรวมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 175,819.4023 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 62,388.9357 ล้านบาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 26.19 จากปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่ เคยได้รับจัดสรร 238,208.338 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม หากไม่รวมเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบลที่ยังคงจัดสรรผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 173,317.1719 ล้านบาท ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรทั้งหมด สำหรับงบประมาณของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจริง ๆ มีเพียง 2,502.2304 ล้านบาท

ส่วนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้รับจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ทั้งสิ้น 50,689.3847 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 215.9710 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.42 ของปีงบประมาณก่อน และเป็นหน่วยงานที่มีรายจ่ายบุคลากรในสัดส่วนที่สูงมาก โดยเฉลี่ยเกือบถึงร้อยละ 80 ของงบประมาณทั้งหมด อันเป็นผลมาจากโครงสร้างองค์กรที่มีบุคลากรในทุกระดับ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจังหวัดและอำเภอ ตลอดถึงระดับตำบลและหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 โดยเฉพาะ “**ค่าตอบแทนกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน**” เพียงรายการเดียวในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีจำนวนถึง 27,755.7344 ล้านบาท เกินกว่าครึ่งของรายการบุคลากรภาครัฐ นอกจากนี้ ยังมีค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุจำนวน 409.6620 ล้านบาท กรมการปกครองจึงถือเป็นส่วนราชการที่มี “ค่าตอบแทนบุคคลที่ปฏิบัติงานให้ราชการ” สูงมากที่สุดในกระทรวงมหาดไทยดังนั้นจึงเป็นโจทย์ใหญ่ที่ต้องทบทวนการจัดโครงสร้างว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้รายจ่ายบุคลากรอยู่ในระดับมาตรฐาน โดยเฉพาะภารกิจใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการได้เองแล้ว ควรลดขนาดโครงสร้างและอัตรากำลังของกรมลงด้วย

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่าย “รายการแผนงานบุคลากรภาครัฐ” ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ทั้งสิ้น 40,021.7463 ล้านบาท งบประมาณทั้งหมดที่กรมการปกครองได้รับการจัดสรร จำนวน 50,689.3847 ล้านบาท

³ อัญญา สุริยะ และ อัจฉราพร สีหวัฒน์. (2567) ปัญหาทางกฎหมายในเรื่องการกำหนดผู้ทำหน้าที่แทนกำนันผู้ใหญ่บ้านกรณีการยกฐานะท้องถิ่นเป็นเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร. วารสาร ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (2024): มกราคม-มิถุนายน 2567, มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย.

แสดงให้เห็นว่างบประมาณของกรมการปกครอง ซึ่งเป็นส่วนราชการ ที่ได้รับงบประมาณสูงสุดของกระทรวงมหาดไทย ได้ใช้จ่ายไปในลักษณะเป็น “ค่าตอบแทนบุคคลที่ปฏิบัติงานแก่ทางราชการ” เช่น ค่าตอบแทนกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน เงินเดือนข้าราชการ ค่าตอบแทนสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ค่าเบี้ยเลี้ยงสนาม และเสบียงสนาม ค่าตอบแทนพนักงานราชการ หรือ ค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงเงินอุดหนุนให้แก่ราษฎรอาสาในชุดคุ้มครองหมู่บ้าน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เงินงบประมาณที่จะนำไปใช้จ่ายเพื่อการบำบัดทุกข์บำรุงสุขหรือการให้บริการ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมเหลืออยู่ไม่มาก อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความพอใจของประชาชน ในงานบริการของที่ว่าการอำเภอ นอกจากนี้ ยังมีค่าใช้จ่ายโครงการสนับสนุนการบูรณาการงานในพื้นที่ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการ 4,555.2781 ล้านบาท เช่น พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการ บริหารงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ค่าปรับปรุงอาคารที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้าง หรือรถยนต์ตรวจการณ์ จำนวนหลายรายการ การใช้งบประมาณการจัดหาพัสดุเหล่านี้ล้วนใช้ประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่มากกว่า การใช้ประโยชน์ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน รวมทั้งกรมการปกครองเป็นส่วนราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทยที่มีค่าใช้จ่ายแผนงานบุคลากรภาครัฐ สูงสุด จำนวน 40,021.7463 ล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 74.94 ของงบประมาณทั้งหมด ที่กระทรวงมหาดไทยได้รับจัดสรรในแผนงานนี้ โดยเฉพาะค่าตอบแทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ และอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) มีจำนวนรวมกันกว่า 32,445.7644 ล้านบาท เกินกว่ากึ่งหนึ่งของงบประมาณที่กรมการปกครองได้รับจัดสรร จึงควรทบทวนว่าการปกครองลักษณะท้องที่ ยังมีความจำเป็นอีกหรือไม่ ในเมื่อประเทศไทยมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครอบคลุมทุกพื้นที่แล้ว และควรพิจารณาขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านไม่ให้ซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁴

เมื่อกำหนดให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร และกำหนดให้มีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือสารวัตรกำนัน ในเขตเทศบาลตำบลที่ถูกยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวไปแล้ว รวมทั้งกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีอำนาจหน้าที่ ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร จะส่งผลกระทบต่องบประมาณของประเทศ ที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นใด ที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร และในเขตเทศบาลตำบลที่ถูกยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวไปแล้ว รวมทั้งในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร

5.2 ผลกระทบต่อสังคม

หลักการเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองในรูปแบบการรวมศูนย์อำนาจ กระจายอำนาจ และการแบ่งอำนาจการปกครอง ซึ่งถือเป็นแนวคิดของการบัญญัติพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งความเป็นมาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีมา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยโดยการแต่งตั้งของเจ้าเมือง จนมาถึงสมัยที่มาจากการเลือกของประชาชนในพื้นที่ พ.ศ. 2435 ส่วนอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันแตกต่างกับอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยเฉพาะ และเพื่อตอบสนอง

⁴ สำนักงบประมาณของรัฐบาล. (2568). รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 : กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ความต้องการของคนในท้องถิ่น โดยจะมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองคนในท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่น อาจมีความแตกต่างกันออกไป โดยส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่น ดังนั้น

1. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านยังคงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมที่ความเป็นเมืองยังไม่สูงมาก ในหลายพื้นที่ และการที่ตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านถูกกำหนดให้พ้นไปเมื่อเขตพื้นที่นั้นยกฐานะเป็น เทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร จะส่งผลกระทบเป็นอย่างมากกับการปกครองในพื้นที่ที่มีการยกฐานะขึ้น การกำหนดให้ตำแหน่งดังกล่าวไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งในพื้นที่เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ควรพิจารณาการต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องของผู้ทำหน้าที่แทนเพื่อไม่ให้ขาดผู้ทำหน้าที่ที่กำนันผู้ใหญ่บ้านเคยได้ทำ ระยะเวลาการพ้นจากหน้าที่ที่เหมาะสมเนื่องจากการกำหนดระยะเวลา 1 ปีอาจจะน้อยเกินไป และมาตรการเยียวยาบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. การยกฐานะท้องถิ่นเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ก่อให้เกิดผลกระทบทางราชการ ส่วนภูมิภาคที่เกิดการปฏิบัติราชการที่ไม่ต่อเนื่องและไม่ชัดเจน เช่น งานด้านทะเบียนที่กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ในขณะที่พื้นที่ที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีประธานชุมชนทำหน้าที่แทน โดยอนุโลมในทางปฏิบัติ แม้ยังไม่มีความหมายใดมารองรับ ทั้งประชาชนในพื้นที่ยังได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการติดต่อประสานงานการเข้ารับบริการกับราชการส่วนภูมิภาค เพราะเมื่อต้องการที่จะติดต่อราชการ ประชาชนส่วนมากจะสอบถามกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก่อน และเมื่อราชการมีข้อราชการใดต้องการประชาสัมพันธ์กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมักจะเป็นผู้นำข้อราชการต่าง ๆ นี้ไปส่งต่อให้แก่ประชาชนได้รับรู้โดยทั่วกัน

3. ปัญหาการกำหนดผู้ทำหน้าที่แทน กรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อมีการยกสถานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเทศบาลเมืองนั้น สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลเมือง และเทศบาลนครนั้น จะมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในเทศบาล สำหรับสมาชิกสภาเทศบาล มีหน้าที่ในการสะท้อนความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น และหน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของฝ่ายบริหาร โครงสร้างภายในของเทศบาล จะมีตำแหน่งบุคลากร และรับผิดชอบหน้าที่ที่ต่างกันออกไป และได้กำหนดเรื่องโครงสร้างภายในของเทศบาลไว้อย่างกว้าง ๆ ให้เทศบาลอาจเปลี่ยนแปลงส่วนราชการต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมของเทศบาลแต่ต้องเป็นไปตามภารกิจหน้าที่ของแต่ละเทศบาล

4. ผู้นำชุมชนหรือประธานชุมชน เทศบาลเมืองและเทศบาลนครยังมีผู้นำชุมชนที่เป็นผู้นำคอยสนับสนุนภารกิจของเทศบาลในระดับหมู่บ้าน แต่มีจำนวนมิติน้อยกว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในขณะที่อำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีอยู่เป็นจำนวนมาก การกำหนดให้ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นไปเฉกเช่นว่าตำแหน่งนี้ไม่จำเป็นอีกต่อไป แต่กลับมีการจัดตั้งคณะกรรมการการชุมชน และประธานชุมชนขึ้นมา ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับผู้นำในระดับหมู่บ้านชุมชน เพียงแต่วิธีการได้มายังคงไม่ละเอียด ชัดเจน และเป็นขั้นตอนเท่ากับกำนันผู้ใหญ่บ้าน และอำนาจหน้าที่ยังน้อยกว่าอยู่มาก

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับการปกครองของประเทศทั้ง 3 ประเทศแล้วพบว่า การยกฐานะของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งของฟิลิปปินส์ ในระดับตำบลหรือหมู่บ้าน จะมีหัวหน้าบาร์ังไกทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาบาร์ังไกจะมีสมาชิกสภาหมู่บ้าน ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน มีหน้าที่เกี่ยวกับบริการสนับสนุนงานบริการสาธารณะ คล้ายเทศบาลในประเทศไทย ส่วนประเทศญี่ปุ่น เทศบาลในระดับล่างสามารถยกฐานะเป็นเทศบาลประเภทที่สูงกว่าได้ตามหลักเกณฑ์ของเทศบาลในแต่ละประเภทที่กำหนดไว้ เทศบาลหมู่บ้านจะเป็นเทศบาลที่เล็กที่สุด จะมีหัวหน้าหมู่บ้าน หรือ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่ง 4 ปี ส่วนประเทศฝรั่งเศส มีราชการส่วนท้องถิ่น 3 ชั้น คือภาค จังหวัด และเทศบาล มีนายกเทศมนตรีที่มี

2 สถานะ (1) ผู้บริหาร (2) ตัวแทนของรัฐ จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 ประเทศ หัวหน้าหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดจะเป็นรูปแบบของนายกเทศมนตรีซึ่งเป็นการปกครองในรูปแบบท้องถิ่น⁵

เมื่อพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ซึ่งเจตนารมณ์คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตำแหน่งหน้าที่ที่เกิดขึ้นและมีอยู่ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ที่มีมานานเป็นตำแหน่งสำคัญในการช่วยเหลือจังหวัด และอำเภอ ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่สามารถนับได้เลยว่าเป็นการบริหารราชการของแผ่นดินตามหลักการแบ่งอำนาจแต่กฎหมายที่กำหนดให้พ้นจากตำแหน่งเป็นกฎหมายเทศบาลที่เป็นการบริหารราชการแผ่นดินในรูปแบบการกระจายอำนาจที่ต้องการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาไปยังพื้นที่ในระดับเทศบาล เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่นั้น ๆ ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และรวดเร็ว แต่อาจทำให้ไม่อาจแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึงและไม่ทั่วถึงจึงเห็นว่ามีเจตนารมณ์ที่จะลดบุคลากรของราชการส่วนภูมิภาคลง แต่ทั้งนี้หากไม่มีกำนันผู้ใหญ่บ้านจะก่อให้เกิดผลกระทบตามมาเป็นอย่างมาก ทั้งที่ยังคงขอความร่วมมือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ใกล้ชิดประชาชนดำเนินการสนับสนุนภารกิจของตนอยู่ ซึ่งการพ้นจากตำแหน่ง และการยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในกรณีการยกฐานะท้องถิ่นเป็นเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร แสดงให้เห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมที่ความเป็นเมืองยังไม่สูงมากในหลายพื้นที่ ดังนั้นการที่ตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านถูกกำหนดให้พ้นไป เมื่อเขตพื้นที่ใดมีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง หรือมีการยกฐานะเป็นเทศบาลนคร จะส่งผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างมากเกี่ยวกับกับการปกครองในพื้นที่ที่มีการยกฐานะของการปกครองแบบท้องถิ่นขึ้น แม้จะมีการกำหนดให้มีผู้นำชุมชนขึ้นมา แต่บทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนยังคงมีขอบเขตน้อยกว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นอย่างมาก เช่น (1) การรับหน้าที่เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ประจำตำบล หมู่บ้าน มีหน้าที่รับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้าน และการกำหนดเลขประจำบ้านนั้น ยังคงใช้และยอมรับเอกสารที่ผู้ใหญ่บ้านรับแจ้งมา (2) งานเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือการที่เกี่ยวกับความอาญา จะไม่ค่อยเห็นภาพที่เทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครไปจับผู้กระทำความผิด เช่น ยาเสพติด เล่นการพนัน หรือคดีลักขโมย เช่น ภาพที่จะเห็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทำเป็นประจำ (3) การอันเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย จะมีหน้าที่ดูแล รักษา และป้องกันปราบปรามการทำลายสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ทางเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครจะดูแลเรื่องของสิ่งแวดล้อมในเชิงของการบริการสาธารณะ จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ เมื่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นใดที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร และในเขตเทศบาลตำบลที่ถูกยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวไปแล้ว รวมทั้งในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ทำให้อำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจนำไปสู่การประสานงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างกำนันและผู้ใหญ่บ้านกับนายกเทศมนตรี เนื่องจากการได้มาซึ่งตำแหน่งทั้งผู้ใหญ่บ้านกับนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หากผู้ใหญ่บ้านกับนายกเทศมนตรีไม่สามารถปฏิบัติงานด้วยกันได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดจะก่อให้เกิดปัญหาต่อประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ได้ เช่นการได้รับความช่วยเหลือการดูแลในพื้นที่ เป็นต้น

⁵ อัญญา สุริยะ และ อัจฉราพร สีหวัฒน์. (2567) ปัญหาทางกฎหมายในเรื่องการกำหนดผู้ทำหน้าที่แทนกำนันผู้ใหญ่บ้านกรณีการยกฐานะท้องถิ่นเป็นเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร. วารสาร ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (2024): มกราคม-มิถุนายน 2567, มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย.

ส่วนที่ 4 การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย ทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2568



คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอ
โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

6. ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (CORRUPTION)

6.1 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีระบบ
คณะกรรมการ

☐ มี ☒ ไม่มี

6.2 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีระบบอนุมัติ
อนุญาต

☐ มี ☒ ไม่มี

6.3 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้อำนาจ
แก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

☐ มี ☒ ไม่มี

6.4 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีการออก
กฎหมายลำดับรอง

☐ มี ☒ ไม่มี

6.5 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายไม่ครอบคลุม

☐ มี ☒ ไม่มี

6.6 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายคลุมเครือ ซ้ำซ้อน
หรือขัดกัน

☐ มี ☒ ไม่มี

6.7 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายกำหนดโทษ

☐ มี ☒ ไม่มี

7. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☐ มี ☒ ไม่มี

8. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☐ มี ☒ ไม่มี

9. บทกำหนดโทษ

☒ ไม่มี

☐ โทษทางอาญา

☐ โทษทางปกครอง

☐ โทษปรับเป็นพินัย

☐ โทษอุปกรณ์

10. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

☒ มี ☐ ไม่มี

ตามที่ได้มีหนังสือสอบถามความคิดเห็นถึงกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นของ
ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติเทศบาล
พ.ศ. 2496 นั้น ปรากฏว่ากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดส่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติ
เทศบาล พ.ศ. 2496 สรุปได้ดังนี้

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยการกำหนดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น
รูปแบบเทศบาล อำนาจหน้าที่ของเทศบาล การบริหารงานด้านต่าง ๆ และการกำกับดูแลเทศบาล ซึ่งม
ีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากการปฏิบัติงานของราชการส่วนกลาง และราชการ
ส่วนภูมิภาคมีปริมาณมากและหลากหลาย บางเรื่องมีความซับซ้อนและต้องใช้ความรู้เฉพาะทาง จึงจำเป็นต้อง
มีหน่วยงานที่มีความรู้ที่หลากหลายและใกล้ชิดกับประชาชนเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของ
ประชาชนได้อย่างทันที่และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวให้สอดคล้องกับ
บริบทของสังคมและการปฏิบัติงานของเทศบาลอยู่เรื่อยมา เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยเทศบาลได้จัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่
ตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอย่าง
เท่าเทียมกัน เป็นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนคนในท้องถิ่น

ภาคผนวก

QR CODE เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ

ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

QR CODE



รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496